

Uchwała z dnia 24 listopada 2006 r., III CZP 89/06

Sędzia SN Józef Frąckowiak (przewodniczący)

Sędzia SN Iwona Koper (sprawozdawca)

Sędzia SN Krzysztof Pietrzykowski

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Prezydenta Miasta T. o wyznaczenie przedstawiciela dla nieobecnego Przemysława G., po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 24 listopada 2006 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 31 lipca 2006 r.:

"Czy skierowany do sądu opiekuńczego wniosek o wyznaczenie przedstawiciela dla nieobecnego celem zastąpienia go w postępowaniu administracyjnym jest pismem składanym sądowi opiekuńczemu w wykonaniu obowiązku wynikającego z ustawy, a w konsekwencji, czy od wniosku powinna być pobrana opłata?"

podjął uchwałę:

Wniosek o wyznaczenie przez sąd przedstawiciela dla nieobecnej strony postępowania administracyjnego (art. 34 k.p.a.) nie podlega opłacie sądowej.

Uzasadnienie

Prezydent Miasta T. wystąpił na podstawie art. 34 § 1 k.p.a. do Sądu Rejonowego w Toruniu o wyznaczenie przedstawiciela dla nieobecnej strony celem zastąpienia jej w postępowaniu administracyjnym w sprawie o wymeldowanie z miejsca stałego pobytu. Zarządzeniem przewodniczącego w Sądzie Rejonowym wnioskodawca wezwany został, zgodnie z art. 23 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 – dalej: „u.k.s.c.”), o uiszczenie opłaty sądowej od wniosku.

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało przy rozpoznawaniu przez Sąd Okręgowy w Toruniu zażalenia

wnioskodawcy na to zarządzenie, w którym skarżący, wnosząc o uchylenie obowiązku uiszczenia opłaty, podnosił, że gmina w wykonaniu ustawowego obowiązku wydawania decyzji w sprawach wymeldowania wykonuje te zadania jako zadania zlecone z zakresu administracji państwowej stopnia podstawowego w imieniu Skarbu Państwa, a ten – zgodnie z art. 94 u.k.s.c. – nie ma obowiązku uiszczania opłat. Sąd Okręgowy argumentacji tej nie podzielił, jednak analizując kwestię zasadności obciążenia wnioskodawcy opłatą od wniosku powziął wątpliwość co do wykładni art. 95 ust. 1 pkt 4 u.k.s.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 34 § 1 k.p.a., organ administracji publicznej występuje do sądu z wnioskiem o wyznaczenie przedstawiciela dla osoby nieobecnej lub niezdolnej do czynności prawnych, jeżeli przedstawiciel nie został już wyznaczony. W pierwotnym tekście kodeksu postępowania administracyjnego art. 31 § 1, regulujący tę kwestię i będący odpowiednikiem obecnego art. 34 § 1, wskazywał na możliwość wystąpienia przez organ administracji do sądu z takim wnioskiem. W piśmiennictwie przyjmowano jednak, że mimo to nie chodzi o działanie zależne od uznania administracyjnego, lecz o uprawnienie, z którego organ administracji ma obowiązek skorzystać. Dokonana w 1980 r. nowelizacja kodeksu postępowania administracyjnego nadała temu przepisowi kategorię brzmienia, usuwając tym samym wątpliwości dotyczące tego, że organ administracji ma obowiązek skierować do sądu taki wniosek.

Jak przyjmuje się w judykaturze, wyznaczenie przez sąd przedstawiciela dla nieobecnej strony postępowania administracyjnego na wniosek organu administracyjnego, zgłoszony na podstawie art. 34 § 1 k.p.a., następuje na podstawie art. 184 k.r.o. (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 1989 r., III CZP 117/88, OSNC 1990, nr 1, poz. 11). Materialnoprawną normę art. 184 k.r.o. realizuje na gruncie przepisów procesowych art. 601 k.p.c. W doktrynie przeważa pogląd, który podziela także Sąd Najwyższy w obecnym składzie, że ustanowienie kuratora *absentis* następuje wyłącznie na wniosek, zatem sąd nie może w tym przypadku działać z urzędu. Wniosek może złożyć każda osoba zainteresowana w rozumieniu art. 510 k.p.c., jeżeli wykaże konieczność ochrony przez kuratora praw nieobecnego oraz na podstawie art. 34 § 1 k.p.a. – organ administracyjny.

W sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, obecna ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zachowała dotychczasowe podmiotowe i

przedmiotowe zwolnienia od opłat sądowych. Na podstawie art. 95 ust. 1 nie pobiera się opłat od wniosku o przyjęcie oświadczenia o uznaniu dziecka, o nadaniu dziecku nazwiska, o przysposobienie dziecka, o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką (pkt 2), będącego podstawą wszczęcia przez sąd postępowania z urzędu, a także od pism składanych sądowi opiekuńczemu w wykonaniu obowiązku wynikającego z ustawy albo nałożonego przez sąd (pkt 4).

Wniosek, o którym mowa w art. 34 § 1 k.p.a., niewymieniony w art. 95 ust 1 w pkt 2 u.k.s.c., nie mieści się także w kategorii wniosków korzystających z ustawowego zwolnienia od opłaty sądowej, będących podstawą wszczęcia przez sąd postępowania z urzędu (pkt 4 *in principio*), gdyż sąd opiekuńczy nie może wszcząć z urzędu postępowania o wyznaczenie przedstawiciela dla osoby nieobecnej lub niezdolnej do czynności prawnych w postępowaniu administracyjnym.

Artykuł 95 ust. 1 pkt 4 odróżnia od wniosków korzystających ze zwolnienia od opłaty sądowej pisma – objęte także tym zwolnieniem – składane w wykonaniu obowiązku ustawowego lub nałożonego przez sąd. Systematyka ustawy o kosztach sądowych wskazuje, że używane w niej pojęcie pisma podlegającego opłacie jest pojęciem szerokim, obejmującym m.in. wnioski o wszczęcie postępowania nieprocesowego (art. 3 ust 2 pkt 7 a u.k.s.c.).

Do pism składanych sądowi opiekuńczemu w wykonaniu obowiązku wynikającego z ustawy, należą pisma zawiadamiające sąd opiekuńczy o zdarzeniu uzasadniającym wszczęcie postępowania z urzędu pochodzące od osób, które nie są upoważnione do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania opiekuńczego (art. 572 § 1 k.p.c.), pisemne sprawozdania opiekuna dotyczące osoby i zarządu majątkiem pozostającego pod opieką (art. 166 § 1 k.r.o. w związku z art. 595 k.p.c.), ale także mające podstawę w art. 156 k.r.o. wnioski opiekuna o zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego. Odpowiednikiem normy art. 156 k.r.o. na gruncie prawa procesowego jest art. 593 k.p.c.; postępowanie w nim uregulowane sąd opiekuńczy może wszcząć tylko na wniosek opiekuna.

Obowiązek złożenia sądowi opiekuńczemu pisma, o którym mowa w art. 95 ust 1 pkt 4 u.k.s.c. może wynikać z każdej ustawy, a nie tylko z kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (np. art. 262 § 1 k.p.k., art. 17 § 1 k.k.w. lub art. 4 ustawy z dnia 26

października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, jedn. tekst: Dz.U z 2002 r. Nr 11, poz. 109). Pismem składanym sądowi opiekuńczemu w wykonaniu obowiązku ustawowego w rozumieniu art. 95 ust. 1 pkt 4 *in fine* u.k.s.c. jest więc także skierowany do tego sądu na podstawie art. 34 k.p.a. wniosek organu administracyjnego o wyznaczenie przedstawiciela dla nieobecnego celem zastąpienia go w postępowaniu administracyjnym.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy rozstrzygnął przedstawione zagadnienie prawne, jak w uchwale.

